

Agencija za odgoj i obrazovanje
Education and Teacher Training Agency

2021.

Godina čitanja u školskim knjižnicama

GODINA
ČITANJA
2021

MINISTARSTVO
ODGOJA I
OBRAZOVANJA
REPUBLIKE
HRVATSKE

Dragica Pršo
Draženka Stančić
Adela Granić

Sadržaj

Skupno izvješće o provedenim aktivnostima stručnih suradnika knjižničara u Godini čitanja	3
Web stranica školskih knjižničara u Godini čitanja.....	5
Aktivnosti školskih knjižničara u Godini čitanja.....	8
Samovrednovanje kao izvor perspektive.....	12

Skupno izvješće o provedenim aktivnostima stručnih suradnika knjižničara u Godini čitanja

Pred vama se nalazi skupno izvješće o aktivnostima koje su diljem Hrvatske proveli školski knjižničari u svojim školama u Godini čitanja. Podaci koji se iznose u ovom izvješću dolaze iz dva izvora.

Jedan od njih je zajednička web stranica školskih knjižničara [Školske knjižnice u Godini čitanja](#). Ta je stranica plod ideje školskih knjižničarki Dragice Pršo i Draženke Stančić, kako bi na vizualno atraktivan način na jednom mjestu bile vidljive aktivnosti školskih knjižničara. Ideja je predstavljena na državnom skupu Proljetna škola školskih knjižničara i odlično je prihvaćena o čemu svjedoče brojne objave na stranici. Materijali za objavu (tekstovi, fotografije, video i audio zapisi te poveznice) slani su urednicama stranice ili na posebnu mail adresu kreiranu za tu priliku. Do tih je materijala bilo lako doći jer su školski knjižničari, pripremajući objavu o svojim aktivnostima za web škole ili knjižnice prosljeđivali gotove materijale za zajedničku web stranicu.

Drugi izvor za izvješće proizašao je iz redovnih aktivnosti praćenja i savjetovanja rada školskih knjižničara više savjetnice za školske knjižničare iz Agencije za odgoj i obrazovanje Adele Granić koja je pozvala školske knjižničare da već prikupljene evidencije o provedenim aktivnostima tijekom Godine čitanja za slanje izvješća Ministarstvu znanosti i obrazovanja prosljede u zajedničku bazu koja se generirala upravo kroz popunjavanje online upitnika u obliku Google obrasca.

Upitnik je prikupljao stratifikacijske podatke poput županije, vrste škole, naziva škole i mjesta te imena i prezimena školskih knjižničara. Potom je slijedilo unošenje aktivnosti. One su se unosile svaka zasebno, a prikupljeni su sljedeći podaci: naziv aktivnosti, vrsta aktivnosti, vrijeme održavanja, trajanje, broj sudionika te poveznica na web zapis aktivnosti. Popunjavanje upitnika bilo je dobrovoljno i u značajnom obimu.

Razlog za prikupljanje podataka te ovog zajedničkog izvješća leži u dugotrajnom izmicanju iz vida aktivnosti koje školski knjižničari marljivo i pedantno provode u svojim knjižnicama i školama, samostalno ili u suradnji sa svojim kolegama, učiteljima, nastavnicima i drugim stručnim suradnicima kako bi osnažili učeničke čitateljske vještine i potakli pozitivan odnos učenika, svojih korisnika, prema čitanju.

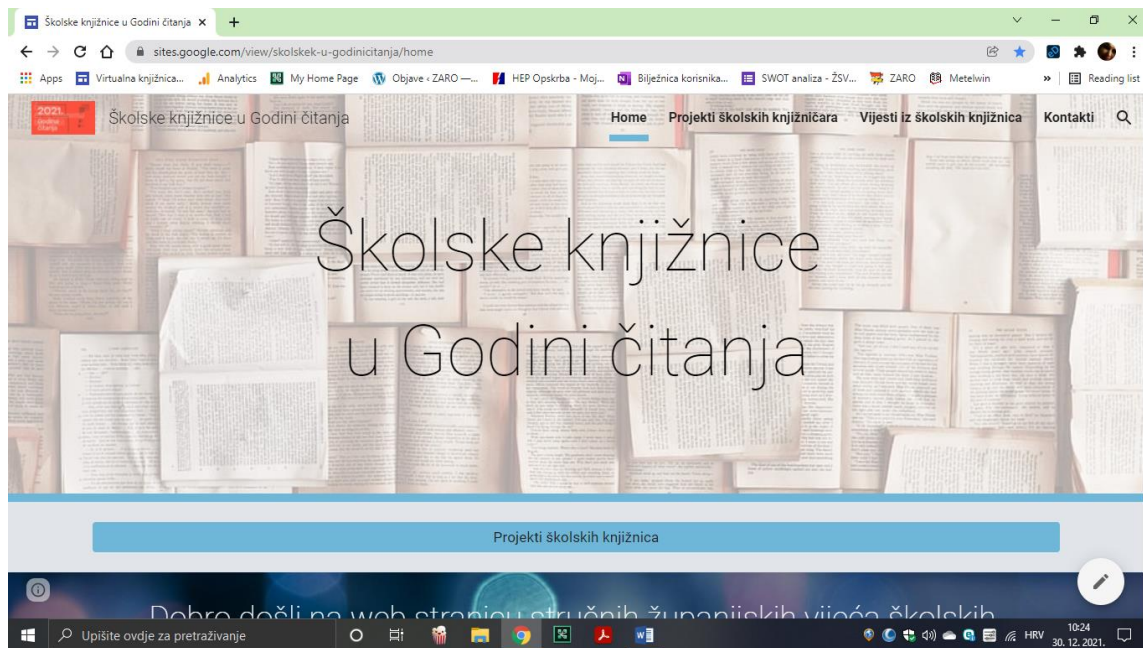
Pretpostavka je bila da je tih aktivnosti uistinu mnogo, a rezultati koji su ostvareni prikupljanjem podataka impresivni su. Tim više što školski knjižničari za provedbu projekata, programa, natjecanja, edukacija, izložaba, promocija knjiga, tribina, debata, jednodnevnih događanja, jednostavnih aktivnosti i slično nisu mogli računati na posebna sredstva poput knjižničara drugih vrsta knjižnica koji su se mogli javiti na natječaj Ministarstva kulture i medija.

Cilj izvješća je da se njime prepozna potencijal školskih knjižničara u jednom segmentu njihovog rada, a to je poticanje čitanja. Školski knjižničari kao stručni suradnici svojim djelovanjem ili u suradnji s učiteljima, imaju mogućnosti i volje razvijati vještinu čitanja svih vrsta tekstova ovisno za koji je nastavni predmet potrebna potpora učenicima. No ta potpora nije dovoljno vidljiva u nekim školama budući da je uloga školskog knjižničara u odgojno-obrazovnom sustavu nedovoljno specificirana pa ovisi o informiranosti ravnatelja i ostalih djelatnika ili poduzetnosti školskog knjižničara da predstavi i provodi takve mogućnosti rada.

Kao izvrsni ili dobri poznavaoци informacijsko-komunikacijske tehnologije stručni suradnici knjižničari uključuju digitalne sadržaje i aplikacije u svoj rad s učenicima - korisnicima vodeći računa da kritički promišljaju u pročitane, uspješno odabiru potrebne informacije te ih kreativno rabe i preoblikuju poštujući autorska prava.

Upravo su školski knjižničari, kao struka koja pripada informacijskim znanostima, najpozvaniji da jačaju učeničke sposobnosti informacijskog čitanja tiskanih i digitalnih sadržaja.

Web stranica školskih knjižničara u Godini čitanja

Slika 1. Naslovnica web stranice

Web stranica Školske knjižnice u Godini čitanja nastala je nakon jednog webinaru voditelja Županijskih stručnih vijeća školskih knjižničara i više savjetnice Adele Granić. Prepoznata je potreba da na jednom mjestu imamo objedinjene sve mnogobrojne aktivnosti koje provode školski knjižničari za vrijeme Godine čitanja, ali i inače.

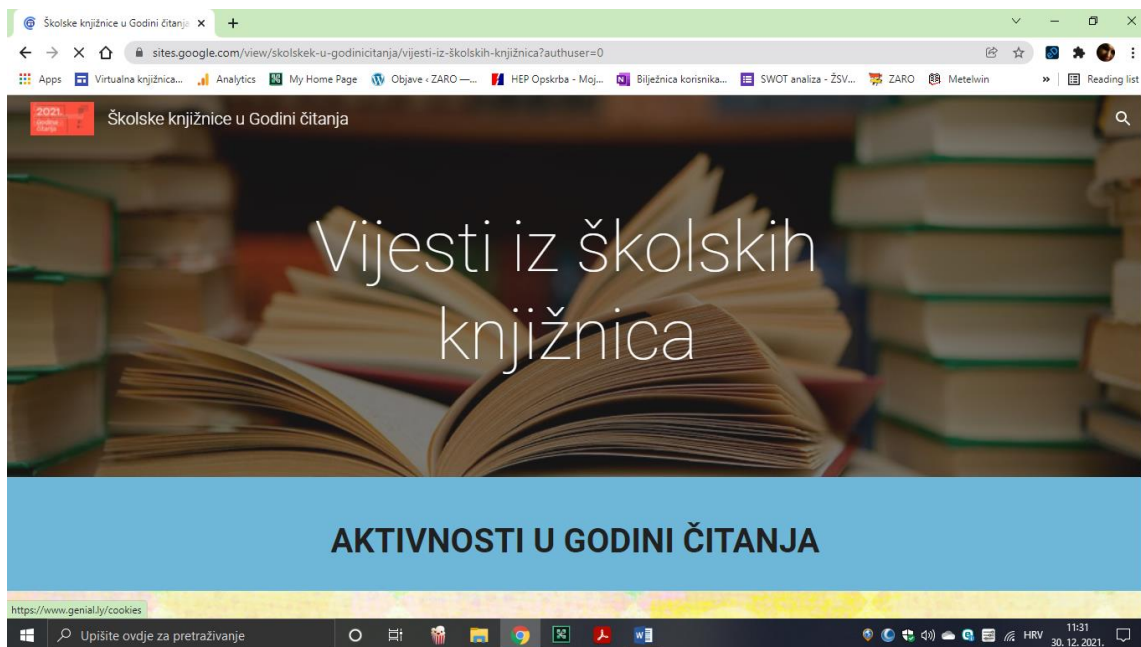
Web stranicu su uređivale Dragica Pršo, Mira Barberić, Đurđa Ivković Macut, Nataša Mesić Muharemi i Ružica Rebrović Habek, Draženka Stančić, voditeljice županijskih stručnih vijeća. Na njoj je od 9. 3. 2021. - 3. 1. 2022. zabilježeno 234 objava pri čemu je u tim objavama često bilo navedeno i po nekoliko aktivnosti ili su školski knjižničari jednom objavom predstavili sve aktivnosti u svojim knjižnicama.

Web stranica sadrži tri podstranice: Projekti školskih knjižničara, Vijesti iz školskih knjižnica i Kontakte.

Projekti školskih knjižničara objedinjuju mnogobrojne nacionalne i međunarodne projekte u kojima sudjeluju školski knjižničari. Od projekta Čitajmo zajedno, Čitajmo naglas zaboravljene knjige, Naše male knjižnice, Čitanje ne poznaje granice, eTwinning projekata, Lektire na mreži, Mreže čitanja, Čitanjem do zvijezda, razmjene straničnika do brojnih školskih projekata čiji su inicijatori stručni suradnici knjižničari.

Vijesti iz školskih knjižnica sadrže kreativno bogatstvo rada i aktivnosti stručnih suradnika knjižničara u Godini čitanja.

Možemo pročitati izvješća o izložbama, tribinama, debatama, susretima s književnicima, obljetnicama književnika, darivanju knjiga, kućicama za knjige, analize anketa, pričaonicama, slušaonicama, blackout poeziji, koncertnom čitanju, čitanju s kućnim ljubimcima, predavanjima, lektirnim čajankama, bajkanju i bajkaonicama, pogledati i poslušati foto-natječaje, edukativne slikovnice, plakate, postere, videoradove, razredne novine, virtualne knjižnice, kvizove, 3d knjige, videonajave knjiga, stripove, zelene lektire, ljekovite knjige, lektirne jelovnike, radioemisije, čitateljske izazove, razredne knjižnice, reciklirane knjige, književne ruksake i mnoštvo drugih aktivnosti.

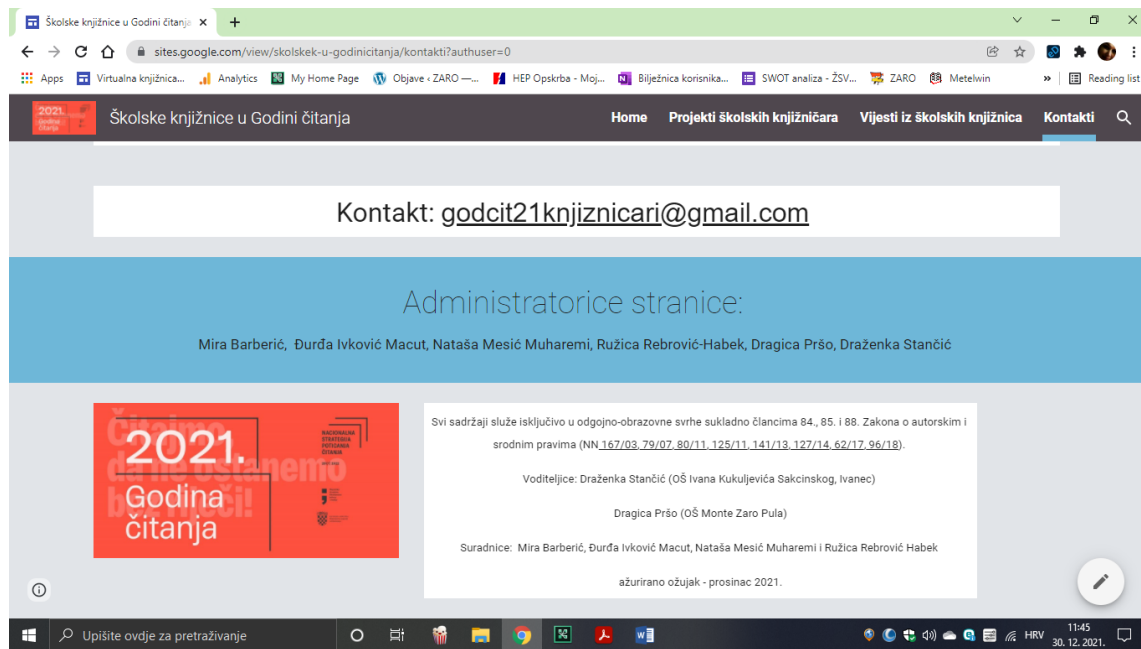

Slika 2. Podstranica s vijestima iz školskih knjižnica

Knjižničari su objavljivali i aktivnosti vezane uz Mjesec hrvatske knjige, Mjesec školskih knjižnica, Noći knjige, Festivala znanosti, Dan hrvatske knjige, Svjetski dan knjige, Mjesec hrvatskog jezika, Međunarodni dan dječje knjige, Svjetski dan čitanja naglas.

Školski knjižničari obilježili su sve važnije obljetnice hrvatskih i svjetskih književnika Dantea Alighierija, Marka Marulića, Tina Ujevića, Augusta Šenoa, Ksavera Šandora Gjalskog i Fausta Vrančića. Surađivali su s lokalnom zajednicom, mnogobrojnim

udrugama i javnim ustanovama u Hrvatskoj, ali i izvan granice Lijepe naše u sklopu eTwinning i Erasmus projekata.

Slika 3. Impressum web stranice

Objavljivali su svoje aktivnosti na stranicama svojih škola i knjižnicama, virtualnim knjižnicama, digitalnim i tiskanim školskim listovima i društvenim mrežama od facebooka, instagrama, YouTubea do TikToka.

Koristili su razne digitalne alate te time obogatili sadržaje svojih aktivnosti i web stranice o Godini čitanja na kojoj možemo pronaći slikovnice izrađene u Storyjumperu i Bookcreatoru, fotografije, postere, prezentacije i plakate u Bookwidgetsu, Artstepsu, Canvi, Myalbumu i Geniallyu te razne aktivnosti u Padletu, Linoitu i LearningApps.

Moramo istaknuti činjenicu kako smo sve to zajedno odradili unutar svog radnog, ali i slobodnog vremena. Iako je Godinu čitanja proglasila Vlada Republike Hrvatske, namjenska sredstva za provedbu planiranih aktivnosti nismo dobili ni od Ministarstva znanosti i obrazovanja niti od Ministarstva kulture. Financijska sredstva koja su nam uplaćena bila su za nabavu lektire i stručno-pedagoške literature, ali ne i za nabavu popularno znanstvene literature za učenike ili nelektirnih beletrističkih naslova za poticanje čitanja kao ni za provedbu programa u školskim knjižnicama.

Hvala svima koji su doprinijeli nastanku ove web stranice županijskih stručnih vijeća školskih knjižničara te time doprinijeli ne samo promociji rada školskih knjižničara, već i jednog dijela aktivnosti školskih knjižnica diljem zemlje.

Aktivnosti školskih knjižničara u Godini čitanja

Početak godine, 16. veljače 2021. Ministarstvo znanosti i obrazovanje, pomoćnik ministra Momir Karin, prof. uputio je dopis (Klasa: 612-01/20-02/00004, Urbroj: 533-06-21-0004) predškolskim ustanovama, osnovnim i srednjim školama, svim djelatnicima da svojim aktivnostima obilježe Godinu čitanja te da rezultate provedenih aktivnosti dostave elektroničkom poštom.

Želeći na jednom mjestu prikupiti veći dio aktivnosti koje su školski knjižničari sa svojim učenicima i suradnicima proveli u školama napravili smo online obrazac koji je bio dostupan za unos podataka od početka rujna do 20. prosinca 2021. godine. Obrazac je bio javno dostupan na web stranici Školskih knjižničara Republike Hrvatske URL: <http://knjiznicari.skole.hr/>, a stručne suradnike knjižničare o njemu su obavijestili voditelji županijskih stručnih vijeća.

Upisivanje podataka u zajednički obrazac bilo je dragovoljno te u njemu nisu sve aktivnosti koje su se provodile u školskim knjižnicama. Pojedini knjižničari odlučili su se na individualno slanje podataka Ministarstvu znanosti i obrazovanja.

Na osnovu podataka dobivenih upisom u online obrazac stručni suradnici knjižničari u Godini čitanja proveli su **3202** aktivnosti različitih formi.

Donosimo broj aktivnosti po županijskim vijećima. Za županijska vijeća osnovnoškolskih knjižničara Grada Zagreba I i II podaci su objedinjeni.

Tablica 1. Broj aktivnosti iz pojedinih županijskih stručnih vijeća

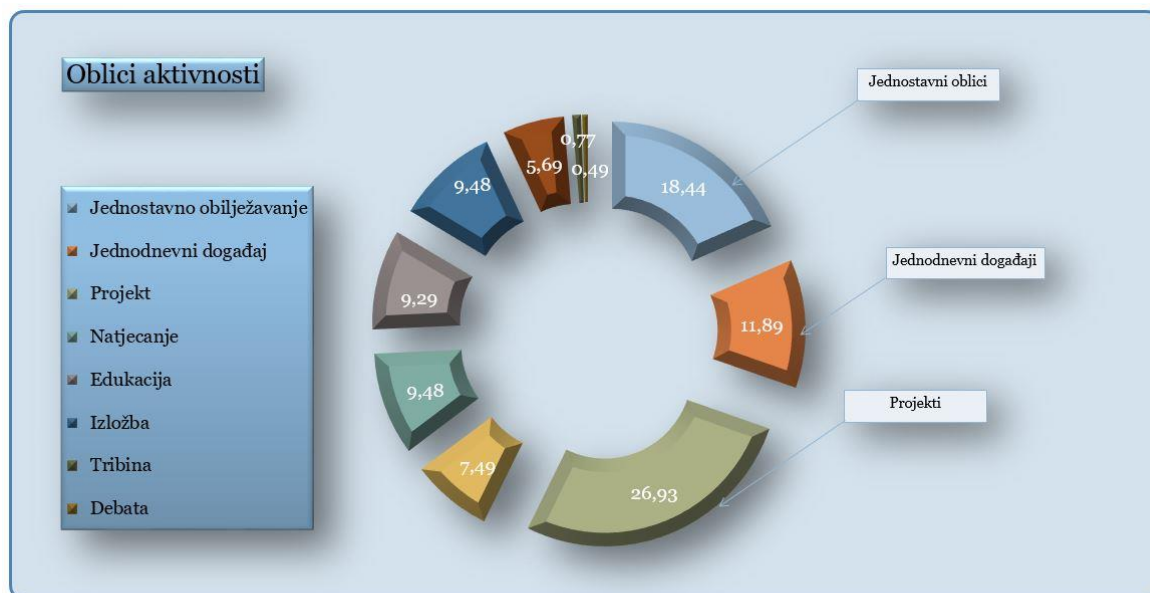
Županijska stručna vijeća knjižničara	Broj aktivnosti	Županijska stručna vijeća knjižničara	Broj aktivnosti
Bjelovarsko-bilogorska	213	Osječko-baranjska OŠ	166
Brodsko-posavska	96	Osječko-baranjska SŠ	49
Grad Zagreb OŠ I. i II.	310	Požeško-slavonska	151
Grad Zagreb, Zagrebačka i Krapinsko-zagorska SŠ	263	Primorsko-goranska OŠ	173
Istarska	291	Primorsko-goranska SŠ	64
Karlovačka	186	Sisačko-moslavačka	81
Koprivničko-križevačka	84	Varaždinska	242

Krapinsko-zagorska OŠ	178	Virovitičko-podravska	22
Ličko-senjska	43	Vukovarsko-srijemska	253
Međimurska	129	Zagrebačka	194
		Ostale županije	14
UKUPNO 3202			

Najzastupljeniji oblici aktivnosti su projekti u trajanju od nekoliko mjeseci do cjelogodišnjih. Provedeno ih je 974. Slijede jednostavna obilježavanja (667) i jednodnevni događaji (430). Približno je sličan broj organiziranih natjecanja (343), edukacija (336) i izložaba (343). Provedeno je 271 program poticanja čitanja. Održano je 206 promocija knjiga, 28 tribina i 18 debata s koje problematiziraju knjige i čitanje. Napominjemo da se pojedini oblici aktivnosti mogu svrstati u nekoliko kategorija pa su školski knjižničari koristili mogućnost višestrukog izbora ponuđenih odgovora za svoje aktivnosti ili su samostalno unosili odgovore.

U grafikonu prikazujemo postotak najzastupljenijih oblika aktivnosti.

Grafikon 1. Čestotnost pojavljivanja oblika aktivnosti

U tablici donosimo broj knjižničara po županijskim vijećima koji su upisali svoje aktivnosti.

Tablica 2. Uključenost školskih knjižničara u odnosu na broj članova Županijskih vijeća

Županijska stručna vijeća knjižničara	Broj knjižničara sudionika	Broj knjižničara u ŽSV-u	Postotak
Bjelovarsko-bilogorska	27	38	71,05%
Brodsko-posavska	24	41	58,53%
Grad Zagreb OŠ I i II	60	120	50%
Grad Zagreb, Zagrebačka i Krapinsko-zagorska SŠ	41	90	45,55%
Istarska	56	65	86,15%
Karlovačka	23	41	56,09%
Koprivničko-križevačka	19	33	57,57%
Krapinsko-zagorska OŠ	17	29	58,62%
Ličko-senjska	11	18	61,11%
Međimurska	21	35	60%
Osječko-baranjska OŠ	30	63	47,61%
Osječko-baranjska SŠ	9	30	30%
Požeško-slavonska	19	27	70,37%
Primorsko-goranska OŠ	33	60	55%
Primorsko-goranska SŠ	22	35	62,85%
Sisačko-moslavačka	24	48	50%
Varaždinska	42	53	79,24%
Virovitičko-podravska	4	28	14,28%
Vukovarsko-srijemska	25	66	37,87%
Zagrebačka	41	56	73,21%
Ostale županije	7		
UKUPNO	548	976	56,14%

Različiti su oblici aktivnosti koje su stručni suradnici knjižničari provodili u svojim školama od jednodnevnih događanja i jednostavnih obilježavanja do cjelogodišnjih projekata. Održani su mnogobrojni susreti s piscima, promocije knjiga, tribine, debate, okrugli stolovi kao i stručni skupovi i webinarini posvećeni Godini čitanja. Školski knjižničari poticali su učenike na sudjelovanje i bili im mentori na brojnim natjecanjima, slali su učeničke radove na natječajne raznih institucija i udruga koje su ih raspisivale. Učenike posebno veseli i rado sudjeluju u kvizovima bilo da je riječ o razrednim, školskim ili nacionalnim kvizovima kao što je „Nacionalni kviz za poticanje čitanja“.

Sudjelovali su u nacionalnim projektima koji se provode godinama u školskim knjižnicama kao što su: Čitanjem do zvijezda, Mreža čitanja, Daj šapi glas, Tulum slova, Čitajmo zaboravljene knjige, Čitanje ne poznaje granice i eTwinning projekt Godina čitanja. Također su i samostalno osmišljavali i proveli brojne projekte u svojim školama.

Rezultate svojih aktivnosti predočavali su učenicima i djelatnicima svojih škola na izložbama u prostorijama školske knjižnice i škole, a roditelji i šira javnost mogla se s tim aktivnostima upoznati putem web stranica i društvenih mreža.

Iako je poticanje čitanja jedna od glavnih zadaća rada stručnih suradnika knjižničara i svake godine provode brojne aktivnosti s tim ciljem, Godina čitanja bila je povod da svoj rad objedine i zajednički prikažu. Ovo izvješće mali je doprinos tomu.

Samovrednovanje kao izvor perspektive

Na zajedničkoj web stranici školskih knjižničara povodom Godine čitanja nalaze se 234 za odgojno-obrazovnu struku atraktivne objave o brojnim provedenim kreativnim aktivnostima školskih knjižničara vezani uz promociju čitanja među učenicima-korisnicima. U bazi podataka o aktivnostima školskih knjižničara s pripadajućim poveznicama na web zapise o provedenim aktivnostima zabilježene su 3202 aktivnosti 56,14 % školskih knjižničara Republike Hrvatske. Navedeno svjedoči o iznimno aktivnim školskim knjižničarima u Godini čitanja.

Najveći postotak knjižničara iz Istarske županije, 86,15 %, svoje je podatke podijelio u bazi aktivnosti, slijede Varaždinska županija sa 79,24 %, Zagrebačka sa 73,21 %, Bjelovarsko-bilogorska sa 71,05 % i Požeško-slavonska županija sa 70,37 % školskih knjižničara.

Podaci o broju upisanih aktivnosti po županijskim vijećima pokazuju da su najveći broj aktivnosti u bazu unijele Zagrebačke osnovne škole, slijede škole Istarske županije, 291 aktivnost, srednje škole Županijskog vijeća Grad Zagreb, Zagrebačke i Krapinsko-zagorske županije, 263 aktivnosti, škole Vukovarsko-srijemske županije s 253 aktivnosti, škole Varaždinske županije s 242 aktivnosti te škole Bjelovarsko-bilogorske županije s 213 upisanih aktivnosti, dok su ostale županije ispod 200 upisa aktivnosti.

Od oblika aktivnosti, najčešće su zabilježeni projekti, koji su složena aktivnost, 974 njih. Slijedi 668 jednostavnih aktivnosti poticanja čitanja te 430 jednodnevnih događanja. Česte su i izložbe, natjecanja, promocije knjiga.

Ovim izvješćem i popratnom dokumentacijom Popisom aktivnosti školskih knjižničara u Godini čitanja imaju svoj smisao u odnosu na ostale knjižnice, poput narodnih, specijalnih i sl. budući da u statistikama koje se obično prikupljaju unutar knjižničarske struke aktivnosti školskih knjižničara nisu dovoljno razvidno zabilježene u odnosu na ostale.

Također, na ovaj način sabrane aktivnosti školskih knjižničara daju novu perspektivu Ministarstvu znanosti i obrazovanja da redefinira ulogu školskih knjižničara (najčešće informacijskih stručnjaka i prosvjetnih djelatnika u jednom) u odgojno-obrazovnom sustavu na način da se kreira i posebni kurikulum školskih knjižnica s naglaskom na poticanju čitanja, razvijanju kompetencija višepismenosti, to jest kompetencija

informatijske, medijske i digitalne pismenosti zajedno (s obzirom na različite kulturne i društvene kontekste u kojima se događa prijenos informacija i multimodalnost reprezentacije značenja – preko žive osobe, tiska, elektroničkih, posebno digitalnih medija uz oralne, vizualne, zvučne, gestualne, taktilne i specijalne obrasce značenja) te vještina kulturne i javne ekspresije učenika te transverzalnih vještina koje su se u suvremeno doba pokazale kao iznimno važne za uspješno obavljanje poslova današnjice.